

Lipp Mónika

Eszterházy Károly püspök Szűz Mária iránti tisztelete – műalkotások tükrében

Eszterházy Károly püspök művészetpártoló tevékenységéről számos kötet és tanulmány jelent meg.¹ A grófi családból származó főpaphoz köthető műalkotások közül a Szűz Mária iránti tiszteletére utaló műveket tanulmányoztuk. A püspök megrendelésére készült alkotások (textília, festmények, falkép, szobor) többsége ma is megtekinthető Egerben. A művészettörténeti kutatás mellett korabeli források vizsgálatával mutatjuk be, hogy a főpásztor lelkiségében milyen fontos szerepe volt a Szűzanya tiszteletének.

A főpapi méltóságjelek közé tartozik a püspöksüveg. A 18. század második felében Európában a gazdagon díszített, selyemből készült, arany-, ezüstszállal hímzett, gyöngyökkel, drágakövekkel, flitterekkel dekorált püspöksüvegek (görög kifejezéssel mitrák) a jellemzőek.² Indák, levelek, búzagalaszok, szőlő- és virágmotívumok, rokokó kartusok a leggyakoribb díszítőelemek, ritka a figurális ábrázolás.

Eszterházy Károly ezüsttel átszőtt selyemből készült mitráján családi címere látható: ovális pajzsban arany griffmadár, felemelt jobbában arany karddal, felette nyitott koronán ugyanez a motívum. A galántai Eszterházy család címerét fém-szálakkal hímezték rá a mitrára. A püspöksüveg széleit és a két szalagot levélcsokrok díszítik, lapos öltésű aranyhímzéssel és fémgömböcskéekkel. A műtárgy jelenleg az Egri Érseki Palota Kulturális, Turisztikai és Látogatóközpont állandó kiállításán tekinthető meg, az első emeleti „Bepillantás a püspök sekrestyéjébe” teremben.

A mitra másik oldalán az Angyali üdvözet ábrázolása látható selyemhímzéssel: Gábiel arkangyal hírül adja a Megváltó születését Szűz Máriának. Az olvasó, elmélkedő, két karját mellkasán keresztbe tevő, térdelő Szűz Máriát és a szárnyas ifjú képeben ábrázolt Gábiel arkangyalt számos műalkotás, festmény, szobor és grafika örökítette meg a középkor óta. A kompozícióhoz tartozik még a Szentlelket szimbolizáló galamb és a szüzességre utaló liliom.

1 *Sugár István*: Az egri püspökök története. Bp. 1984. 425–447.; Eszterházy Károly emlékkönyv. Szerk. Kovács Béla. Eger 1999.; További szakirodalom felsorolása: *Szelestei N. László*: Irodalom és lelkiség. Pázmány Irodalmi Műhely Lelkiségtörténeti Tanulmányok. Bp. 2013. 189. 1. lábjegyzet

2 *Heimo Kaindl*: Eins + 385 Kirchenkunst zum Staunen. Ein Handbuch kirchlicher Kunstschatze. Graz 2008. 112.

1–2. kép: *Eszterházy Károly selyemből készült mitrája (1762–1799). Egri Érseki Palota Turisztikai Látogatóközpont (Nemes Róbert felvételei)*

Gábrriel arkangyal Szűz Máriához intézett köszöntéséből származnak az Üdvözlégy Mária imádság kezdő szavai: „Üdvözlégy kegyelemmel teljes! Veled van az Úr! Áldottabb vagy minden asszonynál.” (Lk 1,28) Meghatározott számú Üdvözlégy Mária imádság ismételt elimádkozása alkotja a szentolvasó vagy más elnevezéssel rózsafüzér imát. A legelterjedtebb változat az öt tizedből álló rózsafüzér, amelynek során öt Miatyánkot és ötször tíz Üdvözlégyet imádkoznak.

A ferences rózsafüzéرت Szűz Mária hét örömeinek tiszteletére imádkozzák. Nevezik szeráfi rózsafüzérnek, ferences koszorúnak és hétörömű olvasónak is.³ Egy 1767-ben megjelent kiadványban így szerepel: „a hét tizedből álló Olvasó közönségesen vagy Jerusalemi, vagy Szent Ferenc szerzetében levő Olvasónak neveztetik”.⁴ Az Üdvözlégy Mária imádság sorai a hét örömmel egészülnek ki: Áldott a te méhednek gyümölcse, Jézus...

Akit te Szent Szűz a Szentlélektől örömmel méhedbe fogadtál.

Akit te Szent Szűz Erzsébetet látogatván örömmel hordoztál.

Akit te Szent Szűz örömmel a világra szültél.

Akit te Szent Szűz a három szent királynak imáadására örömmel nyújtottál.

3 *Farmati Anna:* A „lelki csésze” titkai – avagy ízelítő a csíksomlyói kordások lelki asztaláról. In: Barokk vallásos közösségek. Pázmány Irodalmi Műhely Lelkiségtörténeti Tanulmányok. Szerk. Bogár Judit – Déri Eszter. Bp. 2017. 79–88.

4 Az hét tizedből álló Rosás koszorúnak vagy Jerusalemi olvasónak eredetéről, el-terjedéséről, és erejéről. Csík 1767. 5.

Akit te a templomban örömmel megtaláltál.
Akit te halottaiból feltámadva elsőnek örömmel láttál.
Aki téged, Szent Szűz a mennybe fölvelt.

Az Elias Mögel által 1773 után festett trompe-l'oeil képen (olaj, vászon, 47 x 30 cm) a ferences hét tizedes rózsafüzér látható Eszterházy Károly püspök portréja mellett.⁵ Az értékesebb rózsafüzérek anyaga gyöngy, achát, lapis lazuli vagy korall volt ekkoriban.⁶ Ezen a festményen egyszerű, fából készült rózsafüzér van, a rajta függő, fából faragott keresztet hét kicsi, négykaréjos formájú, gyöngyház színű berakás ékesíti. A koldulórendek közé tartozó ferences lelkiséghez és a szakirodalomban „puritán” életvitelűnek tartott Eszterházy Károly személyéhez egyaránt illő a fa rózsafüzér. A püspök ízlését jól kifejezi egy idézet leveléből, melyet egy vaskapu felső díszítése kapcsán írt Farkas Jánosnak, a püspöki építési iroda vezetőjének: „Nékem nem kell a cifraság, hanem a mennyit a szűkség kíván... mit kellene felül is ennyi vasat vesztegetni.”⁷

A deszkalap illúzióját keltő, valójában vászonra festett kép közepén látható a püspök mellképe: egy festett papírkép, melyet a négy sarkánál vörös pecsétviasszal rögzítettek két különböző színű és erezetű részből álló „deszka” alapra. Eszterházy Károly fehér karing felett könyékig érő, középen gombos körgallért (latin elnevezése: mocetum) visel. Nyakában aranyláncon függ a püspöki mellkereszt, fején pileolus. A mellkép Tischler Antal egri rézmetsző Eszterházy Károly püspököt ábrázoló portréja után készült, annak egy részletét ábrázolja.⁸

3. kép: *Elias Mögel. Trompe l'oeil Eszterházy Károly portréjával. 1773 után. Egri Érseki Palota Turisztikai Látogatóközpont (Nemes Róbert felvétele)*

5 A trompe-l'oeil francia kifejezés, szó szerinti jelentése: a szemet becsapó.

6 Szilágyi András: Az Esterházy kincstár. Bp. 1994. 76–78.

7 Szabó Erzsébet: Adatok Gr. Esterházy Károly egri püspök építési tevékenységéhez (1784–1795). Művészettörténeti Értesítő 7. (1958) 2–3. sz. 200. A levéltár 1785 februárjában volt.

8 Az egri képtár. Szerk. Lengyel László Eger é. n. [2008.] 232–234.

Elias Mögel festményét Pánthy Endre egri nagyprépost 1906-ban ajándékozta oda az Érseki Líceumi Képtárnak.⁹ Az államosítás után a Dobó István Vármúzeumban őrizték 2015-ig, onnan a 2016-ban megnyílt Egri Érseki Palota Kulturális, Turisztikai és Látogatóközpont állandó kiállításába került, az első emeleti „Bepillantás a püspök képtárába” terembe.

Hasonló, deszkahátteret imitáló festés Elias Mögel más képein is megjelenik.¹⁰ Pámer György Ferdinánd soproni költő emlékkönyvében található két ilyen kép. Az egyiknél mintha egy deszkalapra rögzített kép alá lenne becsúsztatva egy férfiportré, melynek felirata: Elias Mögel. Egy német nyelvű vers tesz említést az emlékkönyvben a pozsonyi festőnek nevezett Mögelről:

„Herr Mögel verblendet heute
Die Tischler und die Zimmerleute.”¹¹

Az egri érseki palotában őrzött képen kívül még két olyan festmény ismert a művészről – mindkettő magántulajdonban –, amelyen rózsafüzér látható. Az egyik képen deszkafalra erősített, bekeretezett rézmetszeten látható a haldokló Assisi Szent Ferenc rendalapító ábrázolása, mellette a falon, egy szegre akasztva hét tizedes rózsafüzér. A metszet alatt kis polcon könyvek, feszület, koponya, üvegvázában rózsák, a földi élet mulandóságának szimbólumai. A mulandóságra utal a metszet törött üvege is. Mögel egy másik festményén hasonló a kompozíció: a deszkafalra pecsétviasszal rögzített rézmetszet szentkép (Fájdalmas Szűzanya) alatt egy polcon könyvek, koponya, vázában rózsák, a polc szélén pedig egyszerű, fából készült rózsafüzér látható.¹²

Eszterházy Károly egri püspök fontosnak és hatékonynak tartotta a rózsafüzér imádkozását. 1776. november elsején kiadott körlevelében így fogalmaz: „Az Úr azt mondta: bármit kértek az Atyától az én nevemben, meg fogja adni nektek”. „Szent István vértanú az őt megkövezőkért könyörgött. Saul az egész Egyház legnagyobb üldözőjéből a kiválasztottság edényévé lett.” „Saulnak el kellett volna vesznie – mondja Szent Ágoston, de érte imádkozott István. Ha István vértanú nem imádkozott volna, az Egyháznak nincs Pálja. A mi nagy Egyháztanítónk, Ágoston

9 *H. Szilasi Ágota*: Arcok I. Az egri Dobó István Vármúzeum Képzőművészeti gyűjteményében lévő történeti (főúri polgári, főpapi) festett és szobor arcképbábrázolások. In: *Agria – Az egri Dobó István Vármúzeum Évkönyve – Annales Musei Agriensis* 36. Szerk. Petercsák Tivadar – Veres Gábor. Eger 2000. 454.

10 *Jávor Anna*: Piazzetta és Mögel. In: „Ez világ, mint egy kert...” Tanulmányok Galavics Géza tiszteletére. Szerk. Bubryák Orsolya. Bp. 2010. 465–472.

11 *Csatkai Endre*: Pozsonyi képzőművészek és iparművészek 1750 és 1850 között. Művészettörténeti Értesítő 12. (1963) 20., 7. és 8. kép. A vers sorai magyarul: Mögel úr elkápráztatja ma az asztalosokat és az ácsokat. (A szerző fordítása)

12 *Mojzer Miklós*: Magyarországi csendéletek a XVII. és a XVIII. századból. Művészettörténeti Értesítő 31. (1982) 264–266., 24. és 26. kép

megtérését nemde anyja, Mónika imádságai és sóhjai eszközölték ki? Szeretetteljes könnyeit fia, Ágoston megtéréséért irgalmasan elfogadta Isten.”

„...ezt az ájtatosságot, amely az összes eretnekségeket elpusztítja és a mi Nagyasszonyunk és Hazánk Pártfogójának valljuk, különleges tiszteletét a mi katedrálisunkban imádkozni elrendeljük.” „Elrendeljük, hogy az év minden szombati napján és Szűz Mária nagyobb ünnepein és ezeknek az előestéjén ez az imádság Lorettói litániával együtt és más egyéb könyörgések a kitett oltáriszentség előtt mondassanak.”¹³

A körlevélben említett témát, Szent István vértanú megkövezését ábrázolja az Eszterházy Károly által építtetett pápai nagytemplom főoltárképe. VI. Pius pápa (1775–1799) 1777. február 15-én az egri székesegyházban elrendelt rózsafüzér imádságot jóváhagyta, és búcsúkkal is megajándékozta.¹⁴ Eszterházy Károly püspök az 1782. március 10-én kelt körlevelében egész egyházmegyéjére kiterjesztette a rózsafüzér imádság bevezetését: „a hozzánk tartozó pasztorális területeken ezt az ájtatosságot minden plébánián amennyiben lehetséges bevezetni nemcsak bátorítjuk, hanem nagyon ajánljuk”.

4–5. kép: Az egri székesegyház mellékoltárképei. Balra: Johann Lucas Kracker: Szent István király felajánlja országát a Madonnának (1772). Jobbra: Johann Lucas Kracker: Szent László király Szűz Máriához fohászkodik (1773) Szent Mihály- és Szent János-főszékesegyház (a szerző felvételei)

¹³ Dr. Gonda Imre atya és a szerző fordítása.

¹⁴ Sugár I.: Az egri püspökök i. m. 437.

Amikor 1776-ban az egri főpásztor bevezette a szombati rózsafüzér imádságot az egri székesegyházban, már ott volt a Johann Lucas Kracker által 1772-ben és 1773-ban festett két oltárkép: Szent István király és Szent László király. A barokk székesegyházat a 19. században elbontották, a helyére épült a jelenlegi, klasszicista stílusú épület. Johann Lucas Kracker két oltárképe ma is az egri bazilikában van. Mindkét szent életéből Szűz Mária iránti tiszteletüket kifejező jelenetet örökítenek meg az oltárképek. Szent István felajánlja országát a Madonnának: a kezében tartott párnán a korona, a jogar és az országalma.¹⁵

A másik oltárképen Szent László király féltérdre ereszkedve, kezét imára kulcsolva tekint Szűz Máriára és a gyermek Jézusra. Lábánál díszes bársonypárnán a magyar koronázási jelvények: korona, jogar és országalma. Szent László királyi palástja alatt lovagi páncélzatot visel. A festmény jobb alsó sarkában látható a sisakja és a pajzsa. A pajzson díszes markolatú kard, rajta babérág, a kard pengéjét átfonja egy rózsafüzér.¹⁶

6. kép: Részlet Johann Lucas Kracker Szent László királyt ábrázoló oltárképéről. Szent László király pajzsa a babérággal és a kardjának pengéjét átfonó rózsafüzérrel. Szent Mihály- és Szent János-főszékesegyház (a szerző felvétele)

A Szűz Máriához imádkozó Szent László király ábrázolásai a barokk korban váltak népszerűvé. Tarnóczy István jezsuita szerzetes életrajza a szent királyról *Rex admirabilis, sive vita S. Ladislai Regis Hungariae Historico-Politica* címmel jelent meg

15 *Jávora Anna*: Johann Lucas Kracker. Egy késő barokk festő Közép-Európában. Bp. 2004. 287.; A témáról bővebben: *H. Szilasi Ágota*: „... Magyar Országnak őltalmazójának ...” Szent István korona-felajánlása és a magyar három királyok egri és környékbeli festményeken a XVII–XIX. században. In: *Agria – Az egri Dobó István Vármúzeum Évkönyve – Annales Musei Agriensis* 46. Szerk. Veres Gábor. Eger 2010. 333–396.

16 *Szilárdfy Zoltán*: Sajátos típusok a magyar szentek barokk kori ikonográfiájában. In: *Magyar szentek tisztelete és ereklyéi. Kiállítás a Keresztény Múzeumban* 2000. június 17. – október 1. Szerk. Cséfalvay Pál – Kontsek Ildikó. Esztergom 2000. 73. 27. kép.; *Jávora A.*: Kracker i. m. 287.

Bécsben, 1681-ben. 1683-ban ismét kiadták, 1727-ben pedig Nagyszombatban is megjelent. A mű 51 rézmetszet illusztrációt tartalmaz, melyek közül több a Szűz Máriához fohászkodó királyt jeleníti meg.¹⁷ A kötet nagy hatást gyakorolt a Szent László-ikonográfiára.¹⁸

A pajzsra helyezett rózsafüzes kard ábrázolása 1692-ben a szintén jezsuita Hevenesi Gábor magyar szentek életrajzát tartalmazó kötetében a 15. oldalon látható Johann Schott bécsi mester rézmetszetén. Szent László király egy ovális pajzson nyújtja rózsafüzes kardját Szűz Mária felé.¹⁹ A metszet latin feliratának magyar fordítása: Szent László, Magyarország királya rózsafüzerét kardjára csavarva szokott harcolni. Elhunyt 1093. június 27. Eltemették Váradon.²⁰ Hunyadi János rózsafüzerére szerepel a fraknoi Eszterházy kincstár 1725-ben felvett leltárában. A hadvezérről is feljegyezték, hogy kardjának markolatán rózsafüzerrel harcolt a törökök ellen.²¹

Cserey Farkas: *Isten' annyának, a' boldogságos szeplőtelen szép szűz Máriának Lóréтоми Litániában lévő nevezetek' rendin folyó dicsérete* című, 1772-ben, Bécsben kiadott művében az 55. oldalon látható rézmetszet felirata: Magyar-Ország' Nagy Hatalmu Szószólója. Johann Ernst Mansfeld alkotásán Szent László király kéri a felhőn trónoló Szűzanya közbenjárását. A király kezében a Schott-féle metszethez hasonló pajzson egy rózsafüzes kard látható.²²

A kompozíció szobrászati megformálására Győrben található példa a korszakból. A győri székesegyház északi hajójában az írországi eredetű Mária-kegykép (Szűz Mária az alvó gyermek Jézussal) oltárának jobb oldalán van Szent László király szobra. A király kezében tartja a pajzsát, rajta látható a kardja a köré tekerő rózsafüzerrel. Az oltár 1767-ben készült el.²³ Az egerszalóki templom barokk kegyoltára is hasonló felépítésű volt: a bal oldalon a koronát felajánló Szent István király, a jobb oldalon Szent László király alakjával. Az 1834-ben elbontott oltár-építményről fennmaradt rajzon jól látható, hogy a Szent László kezében tartott pajzson rózsafüzes kard volt.²⁴

17 *Kónya Franciska*: Tarnóczy István és a kora újkori meditációs irodalom. Kolozsvár 2015. 60–62.; Szilárdfy Z.: Sajátos típusok i. m. 70–72. 26. kép

18 *Kerny Terézia*: Szent László hódolata Szűz Mária előtt (14–19. század) In: Ghesaurus: Tanulmányok Szentmártoni Szabó Géza hatvanadik születésnapjára. Szerk. Csörsz Rumen István. Bp. 2010. 531.

19 *Hevenesi Gábor*: Ungaricae Sanctitatis Indicia. Nagyszombat 1692.

20 A szerző fordítása.

21 *Soós Sándorné*: „... fonjunk rózsafüzerért szép Üdvözetébül!” A rózsafüzer imádsága és rózsafüzes versek a XIX–XXI. századi magyar irodalomban. PhD értekezés. Debreceni Egyetem 2008. 69. 360. lábjegyzet

22 *Szilárdfy Zoltán*: Barokk szentképek Magyarországon. Bp. 1984. 36. kép

23 *Serfőző Szabolcs*: A győri székesegyház Szűz Mária-kegyoltára. Művészettörténeti Értesítő 48. (1999) 105.

24 Heves Megye Műemlékei II. (Magyarország Műemléki Topográfiája VIII.) Szerk. Dercsényi Dezső – Voit Pál. Bp. 1972. 662–664. 794. kép

A Szűz Mária-ábrázolások egyik típusa a magyar szent királyok körében trónon ülő Madonna. A már említett Tischler Antal egri rézmetsző 1770-ben készült metszetén középen látható a Magyarok Nagyasszonya (feje körül dicsfény és Patrona Hungariae felirat), két oldalán Szent István és Szent László, előtte pedig Szent Imre herceg térdel. A kép előterében, a jobb oldalon látható egy kard, a markolatára csavarva egy rózsafüzér.²⁵

A rézmetszethez hasonló módon, holdsarlón taposva, koronával és joggal jelenítették meg a Magyarok Nagyasszonyát egy kiadványban, mely 1772-ben Egerben a „Püspöki Oskola bőtüivel” jelent meg. Címe: *A' bódlog Szűz Mária élete. Magában foglalván szép elmélkedésekkel, tanúságokkal és tizen három predikációkkal az ő hét ünnepit; az ő hét örömit és hét fájdalmit... és az ő olvasójának magyarázattját a litániakkal.* Egy példányt a Líceumban, az egri Főegyházmegeyi Könyvtárban őriznek.²⁶

7–8. kép: *A' bódlog Szűz Mária élete... című kötet címlapja (balra), valamint címlapjának hátoldala (jobbra). Egri Főegyházmegeyi Könyvtár (a szerző felvétele)*

25 Közli: Szilárdfy Z.: Sajátos típusok i. m. 58. 3. kép. Tischler Antal metszete a bécsi Thomas Bohacz azonos témájú metszete (1740) után készült. Szilárdfy Z.: Barokk szentképek i. m. 29. kép; Kerny Terézia: „Szűz Máriának választott vitéze” (Egy barokk kori Szent László ábrázolásról) *Ars Hungarica* 25. (1997) 1–2. sz. 262.; H. Szilasi: Magyar Országának i. m. 369.

26 Mizera Tamás – Nagy Andor – Verók Attila: A könyvkiadó egri Líceum. Történet és kiadványjegyzék 1755–1822. I. kötet. Budapest–Eger 2017. 162. Nr. 363.

Eszterházy Károly az egyetemnek szánt Líceum építkezésénél nemcsak mecénás volt, de az épület falképeinek részletes programját is ő alkotta meg teológusként.²⁷ A könyvtárterem mennyezete a Trienti Zsinatot és rendelkezéseit mutatja be. Johann Lucas Kracker és segédje, Joseph Zach falképe 1778-ban készült el. Az északnyugati sarokban látható az ereklye- és képtisztelet szabályozását illusztráló jelenet. A Szűz Máriát és a gyermek Jézust ábrázoló dombormű felett egy katakombaszent ereklyéje (felöltöztetett csontváz) van üvegekoporsóban.²⁸ Az építmény előtt térdre ereszkedő, bekötött szemű, vak zarándok jobb karján egy rózsafüzér utal Szűz Mária iránti tiszteletére.

9. kép: Johann Lucas Kracker – Joseph Zach: *A Trienti Zsinat.*
Részlet. Egri Főegyházmegyei Könyvtár. 1778.
(Szántó György felvétele)

A Líceum felépítésével egyidejűleg zajlott Egerben az árvízvédelmi gát építése. Eszterházy Károly püspök megbízásából 1771-ben kezdték el a munkát, és tíz év alatt készült el a 240 méter hosszú kőgát a város északi részén. A gáton a hídnívólás felett egy nyitott kápolna volt, benne a kis Jézust karjában tartó Szűz Máriát ábrázoló szobor állt. Kétoldalt Nepomuki Szent János és Szent Mihály arkangyal, valamint egy-egy térdelő angyal szobra volt egykor. A védőgáton elhelyezett kőtáblán az Énekek énekéből származó idézet (Én 1,6): „Posuerunt me custodem” (Őrzőnek állítottak engem) miatt hívták a helyiek Posueruntnak.²⁹

27 *Ludányi Gabriella:* Az épület freskói. In: *Az egri Domus Universitatis és Líceum.* Szerk. Petercsák Tivadar. Eger 2013. 71–109.

28 *Ludányi G.:* Az épület i. m. 85.

29 *Gorove László:* Eger Várossa történeteinek 5-dik folytatása. Tudományos Gyűjtemény 12. (1828) 7. sz. 13.; *Havas-Horváth István – Ósz Gusztáv:* Egri árvízjelző táblákról. Hevesi Szemle 12. (1984) 2. sz. 50.; *Bodovics Éva Judit:* Építő áradat. Városfejlődés az árvíz segítségével Eger és Miskolc példáján keresztül. In: *Urbs. Magyar várostörténeti évkönyv X–XI.* (2015–2016) Főszerk. Kenyeres István. Bp. 2017. 78–79.

Eszterházy Károly püspök Szűz Mária iránti tiszteletét körlevelekben és a rózsafüzér imádság elrendelésével is kifejezte. A Magyarok Nagyasszonya közbenjárását, oltalmát kérő szent királyok ábrázolása, az egri vízzáró gát Mária-szobra, a püspöki mitra és az egri püspöki nyomda kiadványa egyaránt a főpásztor lelkületét tükrözik, aki a rábízottakat a Szűz Mária iránti bizalomra kívánta elvezetni.

Bishop Károly Eszterházy's veneration of the Virgin Mary – as reflected in works of art

Most of the works of art ordered by the bishop (liturgical vestment, paintings, mural, statue), expressing the veneration of the Virgin Mary, are on public view in Eger. The bishop's mitre with the embroidered scene of the Annunciation and an oil painting by Elias Mögel are exhibited at the Archbishopal Palace Cultural Tourism and Visitor Centre. The painting gives the illusion of being a wooden panel with the portrait of Bishop Károly Eszterházy on it, and a seven decade rosary hanging on a nail.

In his circular letter of 10th March 1782, Károly Eszterházy ordered the rosary to be prayed throughout all parishes of his diocese. The altarpieces depicting Kings Saint Stephen and Saint Ladislaus seeking the intercession and patronage of Our Lady of Hungary (both painted by Johann Lucas Kracker), the statue of the Virgin Mary on the dam in Eger, the mitre, and the book on the life of the Blessed Virgin Mary (1772, Episcopal Printing House) – all reflect the bishop's spirituality, who wished to lead those entrusted to him to the trust in the Virgin Mary.

Biskup Karol Eszterházy a jeho úcta k Panne Márii v kontexte umeleckých diel

Na tému umeleckej mecenatúry biskupa Karola Eszterházyho vyšlo mnoho kníh i štúdií. Umelecké diela vzniknuté v naznačenom kontexte sú však menej známou oblasťou dejín umenia. Štúdiá sa zaoberá práve nimi. Priblížime si hodvábnu mitru Karola Eszterházyho prešívanú striebrom, na ktorej je okrem jeho rodového erbú zobrazený aj výjav Zvestovania Panne Márii. Podobne sa venujeme aj dielam maliarov Eliasa Mögela a Johanna Lucasa Krackera, ktoré zobrazujú výjavy alebo predmety (napr. ruženec), vhodné zaradenia do skúmanej tematickej oblasti. Úcta Karola Eszterházyho k Panne Márii sa prejavuje aj v jeho obežníkoch a v nariadení modlitby ruženca. Zobrazenia svätých kráľov modliacich sa o príhovor patrónky Uhorska, socha jágerskej priehrady či výtlačky biskupskej tlačiarne sú odrazom spirituality veľkňaza, ktorý motivuje svoje ovečky k dôvere a náklonnosti k Panne Márii.